

รูปแบบและเนื้อหาแนวคิดของกวีนิพนธ์รอบสุดท้าย
รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ประจำปี พ.ศ. 2556
Forms and Themes of Poetry in Semifinal of the Southeast Asian
Write Award 2013

บุปผา บุญทิพย์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาข้อมูลบทกวีนิพนธ์รอบสุดท้ายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2556 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่ เรื่อง ผู้ออกแบบเส้นขอบฟ้า ของ จเด็จ กำจรเดช ของฝากจากแดนไกล ของ โชคชัย บัณฑิต เมฆาจาริก ของ ธมกร โลกใบเล็ก ของ พลัง เพียงพิรุฬห์ ต่างต้องการความหมายของพื้นที่ ของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ บ้านในหมอก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม และหัวใจห้องที่ห้า ของ อังคาร จันทาทิพย์ นำมาศึกษารูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์ และเนื้อหาแนวคิด เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของรูปแบบฉันทลักษณ์และเนื้อหาแนวคิดของกวีนิพนธ์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่ม จะใช้ฉันทลักษณ์เป็นกลอนสุภาพ มากที่สุด รองลงมาเป็นกลอนเปล่า (2) เนื้อหา แนวคิดของกวีนิพนธ์แบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ ปัญหาและเหตุการณ์ปัจจุบัน ธรรมชาติ ศิลปะ อารยธรรมเก่าแก่ ภาพความทรงจำของกวีกับสังคมชนบท ความผูกพันกับครอบครัวคนที่ยังมีชีวิต และปรัชญาชีวิต (3) แนวโน้มของร้อยกรองในปัจจุบัน นิยมรูปแบบฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ ส่วนเนื้อหาแนวคิดจะเน้นการกล่าวถึงปัญหาของสังคม เหตุการณ์ปัจจุบัน กลอนรักหวานได้รับความนิยมน้อย

คำสำคัญ: กวีนิพนธ์; รูปแบบฉันทลักษณ์; เนื้อหาแนวคิด

¹รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

In this is a qualitative research which (1) studies various forms of the poetry in semifinal of the Southeast Asian Write Award 2013; (2) the main themes of poetry in semifinal of the Southeast Asian Write Award 2013; (3) trend of the form and theme of contemporary poetry. The researcher studied 7 books of different writers: Jadet Kamjorndet's Phu-auk-bab-sen-khob-fa, Chokchai Bandit's Khong-faak-jaak-dan-klai, Thamakorn's Me-kha-ja-rig, Palung Piengphirun's Loke-bai-leg, Siwakaan Patumsute's Tang-tong-gaan-khwam-mai-khong-phuen-thee, Sukhumpoj Khamsukhum's Baan-nai-mok and Angkarn Jantatip's Hua-jai-hong-tee-ha. The findings are as follows (1) the form of 7 books consisting of Klon-su-paap and the second in Klon-plaw. (2) The finding of the themes in 7 books are as follow social problems, changes in the ways of living since the past to the present, Thai arts and culture poets' memories and Philosophy of Buddhism. (3) Trends of forms and themes presented in contemporary poetry may be still mostly written in Klon-su-paap or Klon-paad. However the rhythm may change. Emotion may less their popularity.

Keyword: Poetry; Forms; Themes of Poetry

บทนำ

กวีนิพนธ์เป็นผลงานร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มีทั้ง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และยักรวมถึงกลอนเปล่า (blank verse หรือ free verse) ซึ่งมีผู้นิยมแต่งมากขึ้นนอกเหนือไปจากกวีนิพนธ์ที่มีฉันทลักษณ์

การศึกษา กวีนิพนธ์ในยุคปัจจุบันว่าพอมีแนวโน้มนั้นเป็นอย่างไรจึงพิจารณารูปแบบและเนื้อหาแนวคิดของกวีนิพนธ์เป็นสำคัญ กวีนิพนธ์ในปัจจุบันมีผู้ประพันธ์ ประพันธ์ และเผยแพร่กันกว้างขวางในสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา

กวีนิพนธ์จากสื่อสิ่งพิมพ์โดยกำหนดขอบเขต
ข้อมูลเฉพาะกวีนิพนธ์รอบสุดท้าย รางวัล
วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

(The S.E.A. Write Award) ประจำปี พ.ศ. 2556
ซึ่งมีทั้งหมดเจ็ดเล่ม ดังนี้

ชื่อกวีนิพนธ์	ชื่อผู้แต่ง	จำนวนเรื่องในเล่ม
ผู้ออกแบบเส้นขอบฟ้า ของฝากจากแดนไกล	1. จเด็จ กำจรเดช	41 เรื่อง
เมฆาจาริก	2. โชคชัย บัณฑิต	39 เรื่อง
โลกใบเล็ก	3. ธมกร	60 เรื่อง
ต่างต้องการความหมายของพื้นที่	4. พลัง เพียงพิรุฬห์	44 เรื่อง
บ้านในหมอก	5. ศิวกานท์ ปทุมสูติ	62 เรื่อง
หัวใจห้องที่ห้า	6. สุขุมพจน์ คำสุขุม	38 เรื่อง
	7. อังคาร จันทาทิพย์	49 เรื่อง
7 เล่ม	รวม 6 คน (หมายเลข 3 และ 5 เป็น คนเดียวกัน)	333 เรื่อง

ผู้วิจัยได้นำกวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่มนี้มา
ศึกษาด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ว่า ผู้ประพันธ์
ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ใดบ้าง เพื่อจะให้เห็น
สภาพกวีนิพนธ์ในปัจจุบัน และแนวโน้มของ
กวีนิพนธ์ไทยในอนาคต นอกจากนั้น ผู้วิจัย
ได้ศึกษาเนื้อหาแนวคิดของกวีนิพนธ์ทั้ง
7 เล่มนี้ว่า ผู้ประพันธ์กล่าวถึงเนื้อหาแนวคิด
ใดบ้าง และมีการเน้นย้ำเนื้อหาใดมากเป็นพิเศษ

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของกวีนิพนธ์ทั้ง
7 เล่มนี้ เพื่อเป็นตัวแทนของกวีนิพนธ์ปัจจุบัน
ผู้วิจัยพบว่า กวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่ม มีรายละเอียด
การใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์
ดังตารางต่อไปนี้

สรุปผลรูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์รอบสุดท้ายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
ประจำปี พ.ศ. 2556

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	จำนวน เรื่อง	รูปแบบฉันทลักษณ์										
			กลอน สุภาพ	กลอน เปล่า	กลอน เท่ง พื้นบ้าน	กาพย์ ยานี 11	กาพย์ ฉบัง 16	กาพย์ สุราง- คนางค์	โคลง สี่สุภาพ	โคลง สี่ด้น	กลอน หก	ร่าย สุภาพ	ฉันท- ลักษณ์ ผสม
1	คู่ออกแบบ เส้นขอบฟ้า ของ จเค็จ คำจรเมฆ	41		41 ร้อยล 100									
2	ของฝากจาก แดนไกล ของ โชคชัย บัวจิต	39	36+1 ร้อยล 92.50			3 ร้อยล 7.50							
3	เมฆาจารึก ของ ธมกร	60	60 ร้อยล 100										
4	โลกใบเล็ก ของ หลิ่ง เทียงทีรุท์	44	33 ร้อยล 75	6 ร้อยล 13.64			2 ร้อยล 4.55	1 ร้อยล 2.27	1 ร้อยล 2.27			1 ร้อยล 2.27	
5	ค้างคองการ ความหมาย ของพื้นที่ ของ ศิวกานท์ ปทุมสุคร	62	37 ร้อยล 59.67		7 ร้อยล 11.29	12 ร้อยล 19.35	3 ร้อยล 4.83		1 ร้อยล 1.68	1 ร้อยล 1.68	1 ร้อยล 1.68		
6	บ้านในหมอก ของ สุขุมทจน์ คำสุขุม	38	38 ร้อยล 100										
7	ทิวใจ ห้องที่ห้า ของอังการ จินทาภิทย	49	42 ร้อยล 79.25		1 ร้อยล 1.88		3 ร้อยล 5.66		7 ร้อยล 13.21				
รวม เรื่อง	เฉลี่ย	333	246 ร้อยล 73.87	47 ร้อยล 14.11	8 ร้อยล 2.40	15 ร้อยล 4.50	8 ร้อยล 2.40	1 ร้อยล 0.30	9 ร้อยล 2.70	1 ร้อยล 0.30	1 ร้อยล 0.30	1 ร้อยล 0.30	

จากตารางจำแนกชั้นหลักชัยรูปแบบของกวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่ม ที่แสดงข้างต้นนั้นพบว่า กวีนิพนธ์ 7 เล่ม 333 เรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้รูปแบบชั้นหลักชัยกลอนสุภาพมากที่สุดจำนวน 246 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.87 รูปแบบชั้นหลักชัยที่ผู้ประพันธ์นิยมใช้เป็นลำดับที่สองคือ กลอนเปล่า จำนวน 47 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.11 นอกจากนั้นจะเป็นรูปแบบชั้นหลักชัย กายัพยานี กายัพฉบัง กายัพสุรางคนางค์ โคลงสี่สุภาพ โคลงฉันท์ และร่าย นอกจากรูปแบบชั้นหลักชัยดังกล่าวนี้ ผู้ประพันธ์ยังใช้กลอนพื้นบ้านมาประพันธ์จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.40

ผู้ประพันธ์กวีนิพนธ์ที่นิยมใช้กลอนสุภาพประพันธ์ตลอดทั้งเล่ม มี 2 คน คือ ชมกร ประพันธ์ เมฆาจาริก และ สุขุมพจน์ คำสุขุม ประพันธ์ บ้านในหมอก รูปแบบชั้นหลักชัยของกลอนสุภาพในกวีนิพนธ์เหล่านี้ ยังเดินตามแนวทางของกลอนสุนทรภู่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนคำ จังหวะ การไกวสัมผัสที่แตกต่างกับกลอนสุนทรภู่ไปบ้าง กล่าวคือ กลอนสุภาพหรือกลอนสุนทรภู่จะมีจังหวะ 3-2-3 แต่กลอนสุภาพในกวีนิพนธ์ที่วิจัยนี้มีจังหวะทั้ง 3-2-3 และมีจังหวะต่าง ๆ กัน เช่น

3-2-2, 3-3-3 และ 3-3-4 ดังเรื่อง บนดึกกระฟ้า
กองเกวียนกลางหมอกควัน ของสุขุมพจน์
คำสุขุม ดังนี้ (สุขุมพจน์ คำสุขุม, 2556, หน้า
31-32)

ชั้นที่ยี่สิบเก้า...

สดแดดสาย ระบายเงา สีเทาหม่น
ทาบรูปทรง อาคาร พิการพิกล
ทาบเรือนร้าน ย่านถนน รถยนต์ระทึก
สุดสายตา พรำมัว ไปทั่วทิศ
เพียงหมอกปิด ม่านลง ห่มดงตึก
ฉากรนคร กว้างไกล คุจ ไพรพฤกษ์
เรียวตรอกเล็ก ซอยลึก สุดนิกะเน
ทางรถไฟ เคี้ยวคด นันรถไฟ
บรรทุกไคร พเนจร ไปร่อนเร่
ชานชาลา เข้าบาย จึงถ่ายเท
ใจดวงหวัง พังเพ ชัดเซมา

จากเหนือใต้ ออกตก จากอกบ้าน
พลัดเรือนชาน ครอบครัว กลัวกล้ากล้า
เข้าซุกซอก ตรอกฝัน เดิมพันชะตา
กลางคลื่นคน แผลกหน้า แผลกท่าที่
ยุบยับย่าน บ้านต้องเช่า ข้าวต้องซื้อ
แต่ละมือ แต่ละมือ อยู่ยังมี
แต่ละคน แต่ละวัน ผันเดือนปี
ผ่านโชคร้าย โชคดี ผ่านปีเดือน

ชีวิตนี้ ไม่มี คำตอบ

ที่ทุกข์ทน จนกรอบ จึงดูเคลื่อนไหว

พอผลัดปี ผลัดหน้า มุ่งมาเยือน

ทุกการเคลื่อนไหว วินาที โบกรีดไฟ

คือกองเกวียน ขาวเหี้ยมด-

อันเครียดเคร่ง

ทะยานเร่ง แรงขับ รongรับสมัย

ต่อกายแกร่ง-แรงวัวเกวียน-หัวใจ

จุดกระชาก ลากไป ในหมอกควัน

จากเรื่อง บนตีกระฟ้า: กองเกวียนกลางหมอกควัน จะเห็นว่า สุขุมพจน์ คำสุขุม ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์กลอนที่มีการไกวคำ ตั้งแต่ 5 คำถึง 10 คำ เช่น

5 คำ ได้แก่ วรรคขึ้นต้น ชั้นที่ยี่สิบห้า

จังหวะ 2-3

7 คำ ได้แก่ วรรคว่า ชีวิตนี้ไม่มีคำตอบ

จังหวะ 3-2-2

8 คำ เช่น วรรคว่า ที่ทุกข์ทนจนกรอบ จึงดูเคลื่อนไหว จังหวะ 3-2-3 พอผลัดปี ผลัดหน้า มุ่งมาเยือน จังหวะ 3-2-3

9 คำ เช่น วรรคว่า ยวบยับย่านบ้านต้องเช่า ข้าวต้องซื้อ จังหวะ 3-3-3 แต่ละมือ แต่ละมือ อยู่อิงมีจังหวะ 3-3-3 แต่ละคน แต่ละวัน

ผันเดือนปี จังหวะ 3-3-3

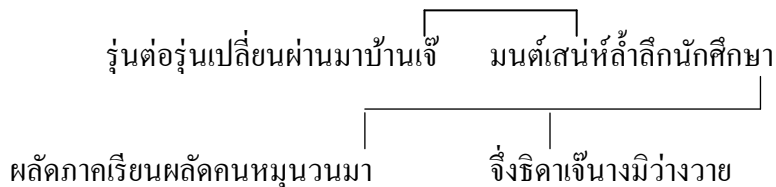
10 คำ เช่น วรรคว่า ทุกการเคลื่อนไหวที่ โบกรีดไฟ จังหวะ 3-3-4 ทาบเรือนร้าน ย่าน ถนนรถยนต์ระทึก จังหวะ 3-3-4

จังหวะของคำในแต่ละวรรคไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับเสียงและความหมาย แม้จำนวนคำในวรรคเท่ากัน แต่จังหวะการอ่านอาจแตกต่างกัน เช่น 2 วรรคต่อไปนี้มีจำนวนคำในวรรค 9 คำ เท่ากันแต่จังหวะการอ่านแตกต่างกัน ดังนี้

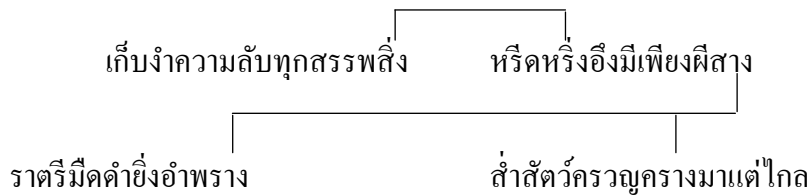
1. สดแดดสาย ระบายเงา สีเทาหม่น จังหวะคือ 3-3-3

2. ทาบรูปทรง อาคาร พิการพิกล จังหวะคือ 3-2-4

รูปแบบฉันทลักษณ์ กวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่ม นี้ นิยมใช้รูปแบบฉันทลักษณ์กลอนแปด แต่มีการประพันธ์จำนวนคำที่ยืดหยุ่นไม่ตายตัว อย่างกรอบของกลอนแปด หรือกลอนสุภาพบ้าง แต่นันท์ลักษณ์โดยรวมยังยึดรูปแบบฉันทลักษณ์ของกลอนแปดตามขนบเดิมอยู่ และช่วงจังหวะสัมผัสเป็นไปตามขนบเดิม มีการไกวสัมผัสต่างกับขนบเดิมบ้าง เช่น การสัมผัสในตำแหน่งคำตามขนบเดิม ดังนี้

การสัมผัสในตำแหน่งที่ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมมีความยืดหยุ่นตามจังหวะของคำและเสียง เช่น

ในฉันทลักษณ์ข้อกำหนดสัมผัสของกลอนแต่เดิมก็มีความยืดหยุ่นที่จะให้ไกวสัมผัสได้ในตำแหน่งคำรับสัมผัสวรรครับและวรรคส่งที่จะรับสัมผัสในตำแหน่งที่ 3 ได้ อาจเป็นตำแหน่งอื่น เช่น ตำแหน่งที่ 1 ตำแหน่งที่ 5 แต่ก็จะนิยมรับสัมผัสในตำแหน่งที่สามเกือบทั้งสิ้น สุขุมพจน์ คำสุขุมก็ยังยึดขนบการรับสัมผัสแบบเดิมอยู่มาก แต่ก็มีกรรับสัมผัสในตำแหน่งอื่นด้วย ทำให้มีอิสระในการใช้จังหวะของคำมากขึ้น ดังกล่าวข้างต้น

ประเภทกลอนสุภาพ ถึง 42 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79.25 จากเรื่องทั้งหมด 49 เรื่อง ดังตัวอย่างบางบท อังคาร จันทาทิพย์ ใช้คำวรรคละ 9 คำ ลีลาจังหวะเป็น 3-3-3 เช่น เรื่อง ก้าว่างย้อนแย้งแห่งศตวรรษ ดังนี้ (อังคาร จันทาทิพย์, 2556, หน้า 28-29)

อังคาร จันทาทิพย์ ซึ่งเป็นกวีซีไรต์ (S.E.A. Write Award) เลือกใช้ฉันทลักษณ์

สันติสุข กลางเปลวไฟ ไกลเกินเอื้อม?
โลกรุ่งเรืองซ่อนเหลี่ยมความเสื่อมต่ำ
กลางกระแส กาลเชียวกล้า ชะตากรรม
โถมซัดอุบัติเหตุซ้ำบอกย่านัย

ความจริงดีกคำบรรพ์ ผืนเก่าก่อน
สะท้อนสะท้อนผ่านทุกซ์โลกยุคใหม่
ลูกกลมแผ่ขยายโยงสายใย
เลือกเส้นแบ่งพรมแดนใด-ไร้พรมแดน

ความจริงดีกคำบรรพ์ ผืนเก่าก่อน
สะท้อนสะท้อนผ่านชีวิตสนิทแน่น
ทั้งร้อนเย็นเป็นหนึ่งเดียวพันเกลียวแกน
บอกเล่าแก่น กล่าวย่านัยไว้อย่างนั้น

บทเริ่มต้น ของจุดจบ อ่านบททวน
ความปั่นป่วน จากเปลวไฟ ความไฟฝัน
หลังเตลิด เปิดโลกกว้าง ถึงทางตัน
เหตุหรรษ์ เสรี ที่โหดร้าย

ซ่อนใน ใบหน้า อารยะ
หายนะ กระพือลม ล่มสลาย
ข้าพรมแดน พัดผ่านล่อง ทะลวงทะลาย
ก่อกำเนิด-ความตายขยายตัว...

ท่วมนองใบหน้าอารยะ
เลือดหลังกระแสไหล โลมไปทั่ว
โลกไร้พรมแดนกัน นำหัวนกลัว
ยังแต่รั้วโค้งรอบของขอบฟ้า...

อังคาร จันทาทิพย์ ใช้ลีลาจังหวะ 3-3-3
ในหลาย ๆ วรรค แต่ก็ไม่ได้คงที่ทุกวรรค เช่น
บทเริ่มต้น ของจุดจบ อ่านบททวน เป็นจังหวะ
3-3-3 ความปั่นป่วน จากเปลวไฟ ความไฟฝัน
เป็นจังหวะ 3-3-3 หลงเตลิด เปิดโลกกว้าง
ถึงทางตัน เป็นจังหวะ 3-3-3 เหตุหรรษ์ เสรี
ที่โหดร้าย เป็นจังหวะ 3-2-3

ส่วนฉันทลักษณ์กลอนเปล่า เป็น
รูปแบบใหม่ เรียกว่า กวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์
ซึ่ง จเด็จ กำจรเดช ใช้ประพันธ์เรื่อง ผู้ออกแบบ
เส้นขอบฟ้า ตลอดทั้งเล่ม รวม 41 เรื่อง
ดังตัวอย่าง (จเด็จ กำจรเดช, 2556, หน้า 42-43)

ไม่รู้สิ

เราอาจจดจำและหามันได้ง่ายดาย
แค่มองหาร่มที่ปักกิ่งบนหาดทราย
ก็จะเจอเพื่อนของเรา

ไม่รู้สิ

ช่วยใครสักคนให้ทำตามฝัน
มันดีมิใช่หรือ
และเมื่อใครบางคนออกแบบรถที่บินได้
เราจึงช่วย

ไม่รู้สิ

ตอนนั้นเรายังเด็ก
ไม่รู้ว่าจะติดปีกคั่นนั้นไม่สามารถบินขึ้นฟ้า

และหน้าผาดตรงนั้นมีแรงโน้มถ่วง

ไม่รู้สิ

เพื่อนเรายังอยู่ตรงนั้น

ในเงาร่มซึ่งปักกิ่งที่ชายหาด

ในที่ซึ่งเขาบอกเราเป็นประจำ

ว่าในนั้นไม่ว่าใครก็ไม่มีวันหาเจอ

ไม่รู้สิ

อาจจะดี

อย่างน้อยเขาบินหาหายไปจากโลกนี้

แต่บางทีเขาอาจไม่ได้หายไปไหน

นอกจากซ่อนตัวอยู่ในเงาร่มซึ่งปักกิ่งที่

ชายหาด เงาของร่มขนาด ๆ

ซึ่งเราพบเห็นได้ทั่วไป

นอกจากฉันทลักษณ์ประเภทกลอน
สุภาพ และ กลอนเปล่า ที่ผู้ประพันธ์นิยมใช้
เป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับแล้วก็ยังมี
ฉันทลักษณ์อื่น ๆ ที่ผู้ประพันธ์เลือกมาประพันธ์
บ้าง แต่ไม่มากนัก คือ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง
กาพย์สุรางคนางค์ โคลงสี่สุภาพ โคลงฉันท์
และร่าย ดังนั้น รูปแบบฉันทลักษณ์ของ
กวีนิพนธ์ปัจจุบัน จึงเลือกใช้ฉันทลักษณ์ที่
คุ้นชิน คือ กลอนสุภาพ และกลอนเปล่าทำให้
สื่อสารง่ายขึ้น นอกจากฉันทลักษณ์ดังกล่าวแล้ว
ผู้ประพันธ์ยังใช้กลอนเพลง หรือกลอนพื้นบ้าน

มาประพันธ์ด้วย เช่น กลอนพื้นบ้าน เรื่อง
ลิขิตอัคนี (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2556, หน้า 64)

ช่างเหล็กตัดเหล็ก

เชื่อมเหล็กขึ้นแบบ

ปลายเหล็กแหลมเล็กเล็กแปลบ

ประกายไฟ

เหล็กละลายหลอมเนื้อ

เป็นเนื้อเดียวผณี

ด้วยความร้อนเร็นลึก

เขาทำได้

ร้อนพอเหมาะพอดี

กับฝีมือเชื่อมมัน

สัมผัสอัศจรรย์

เชื่อมผ่านใจ

แว่นด้าพรางตา

แสงจ้าพออ่อนจาง

รักษาระยะห่าง

ระหว่างไฟ

เจ้าเหล็กก้านรูป

ละลายรูปแห่งตน

ในแบบแยกยอด

เหล็กเนื้อใหม่

ท่อนแล้วท่อนเล่า

ขึ้นเป็นเสาเป็นคาน

ชื่อตั้งจันทัน
แล้วอกไก่
กิดปุมกิดปม
กากเพชรคมเข้าขัด
เขาลูปมือสัมผัส
ก็ปลอดภัย
กุมร้อนอ่อนแข็ง
กุมตำแหน่งขนาด
ด้วยกุมกำอำนาจ
เหนือธาตุใด

เนื้อหาแนวคิดของกวีนิพนธ์ทั้ง 7 เรื่องที่เข้ารอบสุดท้าย รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ประจำปี พ.ศ. 2556 นี้มีเนื้อหาหลากหลาย แต่ทุกเรื่องมุ่งเสนอแนวคิดที่สะท้อนวัฒนธรรม สังคม ความเปลี่ยนแปลงของสังคมสัมพันธ์กับพฤติกรรมของคนหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยที่ผู้ประพันธ์เป็นผู้นำเสนอความคิดหรือเหตุการณ์นั้น ๆ มาในรูปของกวีนิพนธ์ ดังที่โชคชัย บัณฑิตได้แสดงทัศนะว่า ผู้เขียนหยิบเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต จากจุดเล็กน้อยที่หลายคนมองผ่าน... แล้วนำมาถักทอกรองผูกเรียงร้อยเป็นเรื่องราว... โชคชัยเห็นว่า ในบทบาทของผู้สร้างงานวรรณศิลป์ จะแสดงความรับผิดชอบอัน

แนวนั้นในบทบาทของผู้สร้าง ที่จะสร้างสรรค์บทบาทประพันธ์ที่มีคุณค่า สามารถปลุกมโนธรรมของคนในสังคมโดย ‘โน้มนำสำนึกใฝ่ดี’ ด้วยภาษาอันเร้าจินตนาการเพื่อสานความเข้าใจระหว่างมนุษยชาติ (โชคชัย บัณฑิต, 2548, หน้า 276-277)

เนื้อหาแนวคิดในกวีนิพนธ์รอบสุดท้ายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พ.ศ. 2556 มีเนื้อหาหลัก 3 ประการคือ

1. เนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม ทั้ง โชคชัย บัณฑิต พลัง เพียงพิรุฬห์ ศิวกานท์ ปทุมสูติ สุขุมพจน์ คำสุขุม รวมทั้ง อังคาร จันทาทิพย์ ต่างกล่าวถึงวิถีชีวิตของสังคมเดิมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของวัฒนธรรมใหม่ ทำให้สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไปจนวัฒนธรรมแบบเดิมถูกลบเลือนไป คนในสังคมชนบทอพยพสู่สังคมเมือง ละทิ้งอาชีพเดิม เพราะขายที่ดินทำกินให้นายทุนสร้างตึก ศูนย์การค้า หรือรีสอร์ท ทำให้คนชนบทต้องปรับเปลี่ยนอาชีพวิถีชีวิตไป (อังคาร จันทาทิพย์, 2556, หน้า 114-118)

1. ฤดูฝน ถนนข้าวสาร

สีสันจ้านจัดปัจเจก
 ใต้หมื่นคลื่นเมฆ
 เบื้องบนฝนฟองร้องมรสุม
 ไฟเคลื่อนเลื่อนขอบครอบคลุม
 โลกใหม่ในมุม
 ฤดูกาลเก่าเค้าเดิม
 คำอึ้งคะนึ่งฟังเริ่ม
 คนทยอยค่อยเติม
 แต่งสี 'ข้าวสาร' พลุกพล่านถนน
 ทุกเจดสีฉายละลายคน
 แปลกปลอมหลอมปน
 แตกต่างมากมายคล้ายเหมือน
 จากคำคัด้อยกิน คลื่นเขยื้อน
 ฟางไฟไหวเพื่อน
 แสงสะท้อน เสียงสะท้อน เลื่อนไหล
 ร่วมกระเส แต่กระจายลมหายใจ
 เส้นเสียงเรียงไล่
 สวนसानเส้นสีลีลา
 สุข เสรี สรวลเส เฮฮา
 ต่างหมายคล้ายมา
 จากความโดดเดี่ยวเดียวกัน
 ภาพเหมือนเคลื่อนอพยพนั้น
 ปรารณาสารพัน

คอยสรรสิ่งมอบตอบสนอง

ลื่นเกินพันพาดขาดพร่อง
 พบ ผ่าน พาน พ้อง
 ถนนสายสั้นบรรสาน
 โลกเก่า โลกใหม่ ไหวกาล
 บรรจบพบพาน
 จำเพาะเหมาะะสมกลมกลืน

2. เสี่ยงกบฏเขา

...แผ่วโผอย่างยั้ง นิ่งยั้ง
 ผืนฟ้าทิ้งผืน
 คลื่นเมฆมีดคำต่ำลง
 ...อ้างว่างอย่างยั้ง นิ่งง
 กลางคลื่นคนคง
 ขยับเขยื้อนเลื่อนไหล
 ...แปร่งแปลกแทรกอีกทีกไหว
 ชั่วลมหายใจ
 คลื่นเมฆฝนคำกระหน่ำเท!...

3. ครุ่นคำนึงนักคติชนวิทยาชาวต่างชาติคนหนึ่ง

คุณหลบเข้าชายคาบาร์แห่งหนึ่ง
 ครุ่นคำนึงถึงฉากตอนการร่อนเร่
 เสียดช้อนยอดเขาเขยื้อนเหมือนคลื่นทะเล
 ลมฝนแห่คลื่นข้าวไร่-ไกลลิบลับ!
 อ้างว่างเสี่ยงกบไม่ไหวสะท้อน...
 โลกเก่าแก่เก่าก่อนหมุนย้อนกลับ

วิถีคนบนดงคอยฝากรอยประทับ
ภาพและเสียงเคยสดับยังจับใจ
ร่องฝนต้นฤดูห่มภูเขา...
เมฆทอดเงา แดดห่อหุ้ม หุบห้วยไหล
ขานคำพลบ ก้องกลบคืน กล่อมฝันไพร
เพรียกฝนลง ปลูกข้าวไร่-ไหวระงม
โลกบรรพกาลผ่านไปเยือนเคยไปอยู่
ไปเรียนรู้โลกเบื้องหลังการสั่งสม
ผลึกร้อยพันปีผ่านมานานนม
รับรู้สารด้านถอยจม-ไร่พรมแดน!
จากสื่อส่งข่าวสารผ่านไปถึง
โลกใบหนึ่งในหลายใบตรึงใจแน่น
สัมผัสสิ่งปรากฏภาพทดแทน
จากแบบแผนเคยซึมซับตำรับตำรา
จากอีกฟาก คุณลัดฟ้าข้ามมาถึง
ฟากโลกหนึ่งในเงาฝน ความค้นหา
การก่อ เกิด เปลี่ยน ผลัด เชื้อ ศรัทธา
พิธีกรรม-นำพาคุณมาพบ
เรื่องเล่าเหล่านั้น สัญลักษณ์
ภาพสลัก เสียงกลองและฆ้องกบ
ความอุดมซ้อนแย้งแรงกระทบ
ความสมบูรณ์อพยพมาอยู่เมือง?!
เปลี่ยนเรื่องเล่าเกี่ยวพันสัญลักษณ์
กบสลักจากฆ้อง กลอง ทิ้งห้องเรื่อง

จากบรรพกาล ผ่านห้วงยามความผัดเคือง
กลายเป็นเครื่องเรียกคนแทนฝนลม!...
โลกเก่าก่อนหม่นซ้อนแย้งแรงกระทบ
อพยพคงยังรอยสั่งสม
หลักแหล่งใหม่ในรูปนามความอุดม
ชีวิตเคลื่อนย้ายเงื่อนปม-รอกกลมกลื่น
พิธีกรรมเปลี่ยน ผลัด เชื้อ ศรัทธา
ภาพเบื้องหน้าที่คุณเห็น ‘กลายเป็นอื่น?’
...เสียงร้องแทรก อีกทีกเพลงครึกครื้น
อีกคำคืนได้ชายคาของบาร์เบียร์
อีกคำคืนฟ้าฝนกระเซ็น ไม่เป็นใจ!...
2. เนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม
ในขณะนั้น ปัญหาที่กวีหลายคนกล่าวถึง
คือ ปัญหาความแตกสามัคคีของคนในชาติ
การแบ่งสี แบ่งฝ่าย ปัญหาความตกรุ่นของ
การต่อสู้ภายในประเทศและนอกประเทศ
ในประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาเยาวชน ปัญหา
การศึกษาของนักเรียน นักศึกษา ที่นักเรียน
ต้องกวดวิชา ต้องแข่งขัน รวมถึงการหลง
สถาบันของตนจนเห็นสถาบันอื่นเป็นคู่แข่ง
การปลูกฝังเช่นนี้นับว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง
สุขุมพจน์ คำสุขุม และ ศิวกานท์ ปทุมสูติ ทั้ง
สองคนนี้มีอาชีพครูได้แสดงทัศนะความห่วงใย
ไว้ในกวีนิพนธ์ของเขา

ชีวิตของคนเมืองหลวงที่เร่งรีบ ต้องดิ้นรน
และต่างคนต่างอยู่ เช่น เรื่อง เมืองเสาไฟ เรื่อง
กว่าจะถึงพรุ้งนี้ เช่น (สิวกานท์ ปทุมสูติ, 2556,
หน้า 164-165)

ตรงป้ายรถเมล์นั้น
บางเธอฉัน ไม่คุ้นหน้า
เราสร้างนครา
มาแปลกแยกชีวิตวิถี
เราต่างจะรีบไป
ในจุดหมายซึ่งต่างมี
โอบเอื้อหรืออารี
ไกลลับจากพจนานุกรม
นกน้อยในเมืองใหญ่
หากินไกลแปลกสังคม
ละแวกแห่งอารมณื
จึงเปลี่ยวร้างความเป็นเรา
โอบยบินสู่ความหวัง
ที่หลายครั้งก็ทิ่มเทา
จะคืนสู่ป่าเขา
ก็ยากเชิญไม่เห็นทาง
โลกกว้างจึงทางแคบ
ในบล็อกแบบที่ถูกสร้าง
โดยอารยะพราง
ร่างและเงางานและเงิน

ตรงป้ายรถเมล์นั้น
บางคืนวันฉันเธอเผชิญ
เท่ารอยแห่งความเจริญ
บดขยี้บางชีวิต
เราเพียงผู้เมียงมอง
ไม่ยุ่งเกี่ยวกับถูกผิด
บางที่ที่อาจคิด
จะช่วยเหลือก็ลั้งเล
ภาระเราเหลือล้น
เป็นเหตุผลให้ห่างเห
พาราป้ายรถเมล์
เป็นหน้าที่ของตัวแทน
ฉันเธอจึงโดดเดี่ยว
เป็นเศษเสี้ยวในล้านแสน
หนึ่งคนหนึ่งคะแนน
จนนึกคิดคำนัดน้อย
ตรงป้ายรถเมล์นั้น
เราพบกันอยู่บ่อยบ่อย
แต่เราก็แค่คอย
รถของเราคนละคัน
วันหนึ่งใครคนหนึ่ง
ถูกจุดดิ่งจากตรงนั้น
รถตู้มีชายฉกรรจ์
ป้ายรถเมล์มีเสาไฟ

3. เนื้อหาแนวคิดเชิงธรรมะปรัชญาชีวิต
ธมกร และ จเด็จ กำจรเดช ได้นำเสนอแนวคิด
เชิงธรรมะ และปรัชญาชีวิต ธมกร เห็นการมุ่งสู่
การทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว โดยการทำสมาธิ
แม้ว่า ธมกรจะไม่ได้กล่าวคำว่าสมาธิ แต่
ผู้อ่านก็ทราบได้ว่า ธมกรกล่าวถึงแนวทาง
หลุดพ้นจากวิญญูะสงสาร โดยการปฏิบัติ
ธรรม สมาธิ ส่วน จเด็จ กำจรเดช นำเสนอ
ปรัชญาชีวิต โดยแฝงในจินตนาการอันล้ำลึก
ของกวี

ธมกรได้สื่อสารการปฏิบัติสมาธิ
วิปัสสนาโดยมิได้กล่าวตรง ๆ สื่อผสานกับ
ธรรมชาติ ผู้อ่านต้องพิจารณาตามไปทุกถ้อยคำ
จึงจะเข้าใจได้ถึงแก่นสารที่ธมกรสื่อเชิง
ปรัชญาธรรมะ เช่น (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2556,
หน้า 111-112)

หากรู้สึกนึกหิวนับนี้วก่อน
มิเร่งรีบหีบซ้อนลงเลขหนึ่ง
พินิจดูหนึ่งใดที่ไหวติง
ฝูงลิงความอยากปากหรือใจ
เธอรู้สึกแสนยากที่จกรอ
เขาท้อที่จะนั่ง...แท้จริงไหม
ยากที่ฝึกที่หัดกำจัดอะไร
รวมทั้งใครและข้าก็คุ้นเคย

ทดลองนั่งข้างกองอุจจาระ
ขณะหิวกระหายสีใจเอ๋ย
คำตอบในสายลมพรมรำเพย
วิผัสสะจะเผยประกัสตรา
รู้สึกหอมข้อมใจให้อยากเห็น
รู้สึกเหม็นแล้วโยไม่ปรารถนา
เพียงมือจกไหมดักควักปลาร้า
ก็รู้ว่าชอบชงล้วนฝักลิ
การนำเสนอปรัชญาธรรมตามหลัก
พระพุทธศาสนา ให้มีการพิจารณารูป และเห็น
ความเป็นอสุราของร่างกาย รวมทั้งอารมณ์
ที่เป็นอริยธรรม และอนิยธรรมด้วย
จากการศึกษากวีนิพนธ์ทั้ง 7 เล่ม
ดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบของกวีนิพนธ์ใน
ปัจจุบันยังนิยมใช้ฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ
มากกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น คำประพันธ์
ประเภทฉันทลักษณ์และร้อยมีใช้น้อยมาก ทั้งยังพบว่า
กลอนเปล่าได้รับความนิยมมากขึ้น กลอนเปล่า
หรือกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ให้อิสระแก่
ผู้ประพันธ์ เพราะปราศจากการบังคับ หรือ
ข้อกำหนดของรูปแบบฉันทลักษณ์อีก
ประเภทหนึ่งที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ประพันธ์
คือ กลอนพื้นบ้าน ซึ่งมีลีลาเรียบง่าย และมี
ลักษณะเฉพาะตัวของคำประพันธ์พื้นบ้าน

จึงทำให้เห็นแนวโน้มของรูปแบบฉันทลักษณ์ กวีนิพนธ์ว่ามีความเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบ โดยกลอนสุภาพในปัจจุบันมีจำนวนคำและ จังหวะยึดหยุ่นกว่ากลอนสุภาพแบบของสุนทรภู่ ที่มีจังหวะ 3-2-3 กล่าวคือ จะมีจังหวะ 2-2-3, 3-3-3 หรือจังหวะ 2-3-3 ส่วนด้านเนื้อหา แนวคิดของกวีนิพนธ์ในปัจจุบันจะมีเนื้อหา จบในแต่ละเรื่องเป็นเรื่อง ๆ และมีขนาดสั้น แตกต่างกับกวีนิพนธ์ในยุคก่อนที่นิยม ประพันธ์เป็นเรื่องขนาดยาว แนวโน้มของ กวีนิพนธ์ในปัจจุบันจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหา สังคม เหตุการณ์ในปัจจุบัน วัฒนธรรมเก่าที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยมีวัฒนธรรมใหม่ มาแทนที่ นอกจากนั้น ยังมีการนำเสนอ ปรัชญาธรรม ปรัชญาชีวิตมากขึ้น ส่วนเนื้อหา ที่เป็นความรักของหนุ่มสาว อันเป็นกลอน สะท้อนอารมณ์ส่วนตนของผู้ประพันธ์ได้รับความนิยมน้อย

บรรณานุกรม

- จเด็จ กำจรเดช. (2556). *ผู้ออกแบบเส้นขอบฟ้า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผจญภัย.
- โชคชัย บัณฑิต. (2556). *ของฝากจากแดนไกล*. กรุงเทพมหานคร: แพรวสำนักพิมพ์.
- ธมกร. (2556). *เมฆาจาริก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รัฐจันทร์.
- พลัง เพียงพิรุฬห์. (2556). *โลกใบเล็ก*. กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- ศิวกานต์ ปทุมสูติ. (2556). *ต่างต้องการความหมายของพื้นที่*. กรุงเทพมหานคร:
นวสาส์นการพิมพ์.
- สุขุมพจน์ คำสุขุม. (2556). *บ้านในหมอก*. กรุงเทพมหานคร: กากะเขี้ยวสำนักพิมพ์.
- อังคาร จันทาทิพย์. (2556). *หัวใจห้องที่ห้า*. กรุงเทพมหานคร: ผจญภัยสำนักพิมพ์.